

dul național românesc și ideile lui, ci loviturile lui au efectul de a le întări tot mai mult. Guvernul a priceput aceasta și a ticluit atunci un nou procedeu: a opus românilor tot pe români, a pus în fața partidului românesc radical un partid tot românesc, zis »moderat«. Procedeu acesta zăpăcește poporul și îi face guvernului cu puțință de a-și îngriji interesele: zdrobirea partidului național, tot supt masca românismului și tot prin români.

Inchipuiți-vă acuma același procedeu aplicat și în cultură. Adevărata știință și cultură românească e, în mod necesar, *națională*; ea rădăre dintr'un adânc sentiment de dragoste de neam. Naționalismul lui e de natura cea mai intimă și adâncă, e un *naționalism organic*. A cultiva deci știința românească adevărată, ar fi să cultivi însuși naționalismul românesc și a întări conștiința naționalității în clasa cultă românească. Ei bine, primejdia asta sânt chemați profesorii moderați să o combată. Ei s'u au menirea de a cultiva ci de a *compromite* și de a *pregăti distrugerea* culturii și științei românești.

Un profesor cu principii politice »moderate«, nu va putea vorbi elevilor cu căldura și dragostea care formează adevăratul fond organic al oricărei culturi naționale. În teama vecinică de a nu pierde grația celor cari l-au ridicat în postul lui, el va vorbi cu aceia răceală și lipsă de entuziasm, care ucide mobilul psihologic al oricărui studiu, dragostea pentru el și obiectul lui, iar dacă în convingerea sa, profesorul ar iubi poporul și cultura națională. Ce să mai zicem asupra efectelor cursurilor unui profesor analfabet? În sufletul studenților ele nu vor putea trezi nici odată respectul pentru știința românească, pentru simplul motiv că ea li-se va prezenta nu ca un produs al spiritului științific superior și nefalsificat, al unei munci serioase de cercetare a adevărului, ci ca o ticluită inferioară defectuoasă și înapoiată.

Cine a ascultat bună oară cursurile unui Moldovân Gergely în Cluj, cunoaște senzația de disgust și dispreț ce te cuprinde

pentru o astfel de știință. Pentru Moldovân filologia românească nu a mai făcut ni i un progres dela Timotei Cipariu încoace. Profesori cari vorbesc o limbă românească în care *üvegsalakátor* se traduce cu *șolocatăra de uiagă*, profesori cari vorbesc o limbă de acum cincizeci de ani, încoită în spiritul limbii ungurești și predau o știință defectuoasă, inferioară, învechită, fără dragoste de neam, ei sânt cei mai buni pregătitori ai *sdrobirii culturii românești*.

Studentul care i-a ascultat se va alege cu convingerea că cultura ungurească, știința ungurească sânt superioare. Profesorul care va lua diploma dela astfel de »profesori«, va răspândi aceiași »știință« în liceele românești, o știință care-i numai tranziția către maghiarizare, către cultura și știința ungurească și care nu leagă de știința românească a României, ci izolează și depărtează de asta.

Unde mai punem efectul de demoralizare a studenților prin piida de lepădare de neam ce se face prin »profesorii« guvernului. Un Moldovân, un Alexics, un Șeghescu vor fi totdeauna pilde vii, un învățământ permanent pentru studenți că cine vrea să *ajungă* trebuie să se lepede mai întâi de convingerile sale și de neamul său. Imoralitatea e încurajată, e premiată, în vreme ce cinstea și meritul, caracterul, sânt osândite a sta veșnic în umbră și în surghiun. »Profesorii« numiți de guvern vor fi niște simpli agenți de demoralizare și corupere a tinerimii. Iei vor căuta să ademenască în meșgile lor pe studenți, arătându-le tot raiul ce-i așteaptă ca răsplata a tradării de neam. Lepădarea de convingeri duhul de încovoicare și prostituire vor fi propovăduite dela catedrele românești și vor intra ele minuat, în sistemul general de combatere și viciare a conștiinții și politice curate românești.

Iată pentru ce guvernul are puternice cuvinte de a nu suprima catedrele românești, cari îi aduc prețioase servicii politice împotriva românilor. Și iată pentru ce noi avem cele mai puternice motive a renunța la

aceste catedre cari coboară și compromit, și distrug prestigiul limbii și literaturii românești și împiedecă tineretul ca ieșind din țară să se adape la adevăratul izvor al culturii românești, la universitățile României. Pentru aceea aprobăm și așteptăm dela studenți boicotul noului »profesor« și a colegilor săi.

Liga română din Paris, secția Ligei culturale (din România, l-a adresat dlui Octavian Goga, președintele sindicatului ziaristilor români din Transilvania și Ungaria următoarea telegramă:

Octavian Goga,
președintele sindicatului ziaristilor.

Sibiu.

Liga culturală din Paris felicită pe vrednicii luptători ai naționalismului și urează viață îndelungată primului sindicat al presei românești din Ardeal. — »Comitetul«.

În ședința Ligei dela 22 Decembrie, s'a făcut și reorganizarea comitetului, alegându-se dd T. Ganca președinte, Henric Bogdan și Mihail Bunesco, vicepreședinți, I. Macarescu secretar, G. Pompilian casier și domnul V. Eftimiu bibliotecar.

Banul Croației la Maj. Sa. Din Viena s'a telegrafiază că baronul Rauch, banul Croației a fost astăzi, la orele 11, primit în audiență de către Maj. Sa. Audiența a avut loc în palatul din Schönbrunn. Baronul Rauch s'a prezentat Maj. Sale pentru a i exprima obșnuitele felicitări de anul nou.

Adresa Camerei în chestia băncii autonome. Comisia de 21 membri, însoțită de Camera deputaților pentru Federația de Banca Maj. Sa în chestia băncii autonome și a ținut ieri după amiază prima ședință plenară. Raportorul comisiei, Nagy Dezső, și-a prezentat proiectul adresei. Comisia a hotărât multiplicarea lui pentru a fi distribuit membrilor comisiei.

De unde știa el, ce poate să lasă de aici, până unde se duce și cum se incurcă.

O las eu, dar nu mă lasă ea. — Iși zise. — Nu! — N'am să trec în clasa II.

Nici n'a trecut — pân' la Chitila.

Dela Chitila însă până la Buftea e lung drumul și-l străbați cu anevoia așa singur, căci își ard scândurile supt picioare când o vezi pe dânsa stând pe coridorul vagonului la fereastră. Intre Buftea și Periš el a trecut dar, așa de încercare, ca să dovedească, că poate s'o facă fără de nici o teamă, că e om cu virtute, care nu se incurcă, dacă nu vrea.

Ea stetea sficioasă ca o mironosiță, cum se cuvine unei femei, care călătorește singură, iar el se făcea din ce în ce mai îndrăzneț.

Pe la podul Ialomitei el a pornit atacul constatând, că e foarte cald.

»Da, domnule«, — răspunse ea fără ca să-și ridice ochii.

»Călătoriți la Iași?«

»Nu, domnule.«

»La Galați?«

»Da, domnule.«

»Lung drum — așa singur!«

»Da, domnule, foarte lung.«

»Soțul d-voastre e bucureștean?«

»Soțul meu? — grăi dânsa ridicând ochii și uitându-se la el oarecum rușinoasă ca orișice femeie cum se cade, care călătorește singură. — Nu, — adaugă peste puțin, — Cardini mai are la București oarecari »faceri« — vre-o două-trei zile.«

»Cardini? — își zise Nicu în gândul lui. —

Care va să zică — doamna Cardini, — iară soțul ei mai are treabă la București.

Mare ispită pentru un locotenent ieșit abia de curând în lume.

Dela Ialomita la Ploiești drumul e însă de tot scurt: abia ai intrat în vorbă abia și-ai aruncat mrejiile și ai și sosit.

Ce era adică, dacă lua bilete spre Buzău?

La Sinaia nu-l aștepta nimeni, bani avea cu ridicata și putea să se întoarcă și mâine, și poi-mâine și peste câteva zile la Sinaia.

»Haid'!« — își zise iar după ce sosi la Ploiești și-și luă bilet până la Galați,

Ce nu faci de dragul unei femei tinere, care-și așteaptă bărbatul abia peste câteva zile?

Om cu gânduri ascunse, el a început s-o lele pe departe și s'o descoase, ca să afle ce ar zice ea, dac'ar voi s'o întâlnească la Galați unde va vre-un loc mai retras. — Ea se cutremură: la Galați, unde toată lumea o cunoștea!? — Peste puțință!

El nu era însă om care se arde de puțință. Era tocmai pela amiază că sosi în oraș de Focșani.

»Ar fi, — zise, — o minunată idee să ne oprim, să luăm masa aici, să facem o plimbare prin oraș și să urmăim cu tramul de seară drumul spre Galați.«

Ea se uită speriată la el, voi să-i întoarcă spatele, dar Nicu, oștean în putere, nu se da, s'a avântat în luptă crâncenă și ieși în cele din urmă biruitor.

De' geaba! În fața unui om ca dânsul nu putea să reziste o femeie, care călătorește singură și-și așteaptă bărbatul abia peste câteva zile.

Abia acum se simțea el ridicat în șea.

Opriti odată, au căutat să găsească un restaurant din oraș, au luat o masă cum ei șia s'o comanda, a deschis o sticlă de șampanie, apoi încă una și inimile s'au încălzit, sufletele s'au apropiat, încât toată lumea i credea însurați.

Țin... apoi s'arâte, că nu e numai berbanț și galant, au ieșit după masă la plimbare și au oprit ici la o magazie de modă, cojo la un vaergiu.

În zădar însă, căci ea strămba mereu din cap. Nu-i era nimic pe gust.

Cine vine dela București, nu poate mulțămii cu ceea ce găsește la Focșani. Acolo ar fi voit ea să-l plimbe și să-i pună galantonia la încercare.

El avea însă pianurile lui croite cu multă viclenie.

Va fi fost de vină el, va fi fost ea, vor fi fost amândoi, destul c'au scăpat trenul. Ea era ne-mângăiată, desnădăjduită, iar el ridea bucurându-se'n fundul inimii lui.

»Nu e nimic, doamnă, — îi zise. — Să-ți sod plin de haz, de care mai târziu vă veți duce cu plăcere aminte. — Dacă întorcem în oraș luăm o odată pe... și d, alta pentru mine, mai puțin... reună, iar mâine dânsul... și soțul d-voastră n... să afle nimic.«

»Nu, domnule, nu! — îi răspunse ea. — Nu rămân cu nici un preț. Ce să fac eu la Focșani!? — Pun biletul de bagaj în plic și-l trimt la Galați, ca să nu-mi zacă bagajul la gară, iar eu mă întorc la București. — Sosesc acelu...

Înțelegere între Tisza și Héderváry?

— Negocierile noului ministru-
președinte. —

Arad, 12 Ianuarie n.

Nu mai poate fi nici o îndoială că noul ministru-șef nu urmărește decât scopul de-a construi un cabinet «electoral» pentru a dizolva parlamentul și a publica alegeri noi. Nu mai e taină nici programul acestor alegeri: lupta în numele reformei electorale.

În ce privește însă însăși reforma aceasta, în vremile din urmă în anumite cercuri și în o anumită parte a presei s'au pus în circulație știri tendențioase despre Khuen-Héderváry, afirmându-se despre el că nu ar ținea la votul universal și că reforma electorală, așa cum o contemplează el, nu se deosebește mult de proiectul contelui Andrásy.

Bănuielile aceste se ridică împotriva omului care cu un an înainte, venind dela o audiență ce i-a acordat-o Maj. Sa (6 Octombrie 1908) declarase că «proiectul lui Andrásy e numai o caricatură a votului universal» și care a declarat că proiectul contelui Andrásy «duce într-o lume retrogradă, stăpânită de prerogative și privilegii...» Bănuielile aceste se ridică împotriva bărbatului care tot atunci își exprimase convingerea că «numai introducerea votului universal poate să garanteze progresul și dezvoltarea pașii noastre».

Și, în toate acestea, știrca se nu se comunică din Budapesta că s'ar fi făcut o înțelegere între contelui Khuen-Héderváry, aderent al votului universal, și fostul ministru-șef Ștefan Tisza, adversar al oricărei reforme electorale mai largi, par a confirma neîncrederea ce se manifestă față cu contele Khuen-Héderváry.

A presupune, însă, despre Khuen-Héderváry și mai ales despre Viena că a jucat până acum numai o comedie sarbedă și că toată rezistența de până aci împotriva pretențiilor coaliției a fost numai o înscenare teatrală, — ar fi o înșelăciune pe care nu ni e permis s'o ridicăm...

Așteptăm declarațiile oficiale promise de noul ministru-șef și ne suspendăm până atunci judecata.

Despre evenimentele de azi primim următoarele rapoarte:

Partidele politice și noul ministru-șef.

Numirea contelui Khuen-Héderváry, deși n'a venit pentru nimeni pe neașteptate, a fost în toate cluburile obiectul discuțiilor înfocade.

În clubul partidului Kossuthist părerea generală e că noul guvern va cerca o raliere a partidelor cari stau pe baza transacțiilor dela 1867. În ce privește reforma electorală, Kossuth are impresia bazată pe câteva declarații ce i le-a făcut Khuen-Héderváry — că noul ministru nu se gândește la o reformă electorală cum a fost proiectul lui Kristóffy. — Dealtminteri dl Kossuth a făcut în tot cursul seii numai spirite, spunând că și a cumpărat un cal căci, ne mai fiind ministru, nu i se va mai ajunge pe birjă, și boala nu i permite să umble pe jos.

— Și dacă vei ajunge din nou ministru? au întrebat unii dintre partizanii săi.

— N'am să mai fiu ministru! a răspuns Kossuth. — Noi avem nevoie de aer opozițional. Locul nostru va fi în opoziție!

În partidul independist de supt șefia lui Justh spiritele sânt foarte războinice și deputații partidului se prepară la o luptă energetică împotriva lui Khuen, despre care unii membri ai partidului afirmă că ar avea o înțelegere tacită cu partidul lui Kossuth și că ar fi hotărât să modereze și reforma electorală. De altminteri toți membrii partidului sânt convinși că noul guvern va dizolva parlamentul în timpul cel mai scurt, fără să reușiască, însă, să și câștige o majoritate parlamentară.

»Stăm fără îndoială înaintea alegerilor! — a declarat Justh în club. — Khuen va dizolva parlamentul în cel mai scurt timp, dar nu cred că va fi spijinit de vr'un partid. În ce privește reforma electorală, nu cred ca Regele să fi revenit asupra hotărârii de mai înainte de a introduce votul universal în Ungaria. Héderváry va porni în luptă cu programul votului universal, dar nu

va reuși, căci după alegere toate partidele se vor uni împotriva lui. Situația nu s'a schimbat nici prin înlocuirea lui Lukács».

În partidul constituțional domină părerea că noul ministru-șef nu va urma tratative lungi cu partidele politice, fiindcă cunoaște în de-ajuns dispozițiile lor, ci va încerca să și alcătuiască cabinetul cât mai în grabă, pentru a putea dizolva parlamentul.

Tisza și alegerile.

Din Oradea-mare se telegrafiază că contele Ștefan Tisza, care a plecat la Budapesta la consfătuirea cerută de Khuen-Héderváry, a declarat partizanilor săi că dacă se va dizolva parlamentul și se vor publica alegeri noi, el va părăsi pasivitatea observată până acum și va candida la alegeri cu programul vechiu al partidului liberal.

Programul lui Justh.

Președintele partidului independist, pe semne în vederea nouilor alegeri, a schițat, într'un toast rostit la un banchet dat de câțiva partizani, un program politic care, realizat chiar și numai în parte, ar produce în viața noastră constituțională o adevărată revoluție politică.

»Lozinca mea e radicalismul și democrația!« a zis Justh între altele și apoi a început să expună programul său de... guvernare: desrobirea claselor de jos ale poporului prin acordarea de drepturi egale cu a celorlalte clase; reforma electorală radicală și înființarea de instituții sociale. Cu un cuvânt: inaugurarea unei politici democratice agrar-sociale, cu reforme și proiecte de apărare a intereselor muncitorilor și asigurarea lor pentru bătrânețe. Dl Justh a pomenit și de necesitatea de-a împărtăși muncitorii de pământ, de apăra ea energetică a comerțului și industriei cari încă vor avea să trimită reprezentanți în parlamentul țării. N'a uitat în fine, nici de orașe, promițând că se va ocupa și cu orînduirea situației lor financiare.

Khuen-Héderváry sprijinit de Tisza.

Budapesta, 12 Ianuar. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen-Héderváry a

pe la zece, trag la o prietenă și spun c'am uitat ceva

Nicu rămase zăpăcit ca pescuitorul, care a scăpat peștele cu undiță cu tot.

»Dar soțul d-voastră ce o să zică!?« întinpină el.

»N'am nevoie să-l văd, — grai dânsa. — Bucureștii sînt mari, el umblă'n trebile lui, și a-și putea să stau și mai multe zile fără ca să ne-nfilmim».

Mai multe zile!? — În gândul acesta era și pentru dânsu mult farmec.

Ar fi ris camarazii lui cu hohote, dac'ar fi aflat, că el a plecat la Sinaia și s'a pomenit la Focșani ca să rămâie acolo ca un caraghios.

Cum altfel se prezentau însă lucrurile, dacă se întoarcea dânsa la București și petrecea acolo câteva zile...

Ar mai fi stat, poate, pe gânduri, dar trenul nu aștepta.

»Tatăl!« — zise dar și acum și iar și-a luat bile.

În zadar! — e adevărat, că știe omul, unde pleacă, dar nu poate să știe unde va ajunge.

Ce se va fi întâmplat apoi pe drum, cum va fi potrivit el lucrurile, deslușit, că dânsa gară el au plecat în aceeași trăsură și el n'a dus-o la prietenă ei, ci mai departe, mai cu dragă inimă la otel, unde n'a mai stat două odată el de ocanidată una singură

»Ce mi ai făcut, domnule!? — se tângui dînsa când se văzu singură, în sfârșit, cu dînsul. Ce-o să se aleagă de mine!?

Nicu, stăpân acum, se plecă ca s'o mângăie strângându-o în brațe și sărutându-o.

Ea nu mai făcea fașoane, ci se lăsa în voile lui ca o biată mielusea jertfită, care se supunea cu ochii închiși. După ce s'au coborît însă în restaurant, ca să și lee supeul, ea s'a mai desghețat. Ear s'a făcut însă rușinoasă când s'au întors în odaia lor.

Nu voia odată cu capul, ca dînsul să aprindă becul, ci ținea să se desbrace pe întunec. El însă ținea cu atîta mai vîrtos s'o vadă în cămașă și în cele din urmă, după ce ea s'a desbrăcat, tot a aprins, prin surprindere, becul. Cuprinsă de spaimă, ea a fugit într'un colț. El după ea. Era ceva nespus de încântător. Numai începutul e însă greu, și el era din ce în ce mai mirat și mai încântat de rafinările ei. Pornită odată pe calea cea bună, ea era par'că toată viața și ar fi petrecut o împreună cu dînsul și-ar fi fost în stare să fugă cu el în străinătate.

Amețit de simțămîntul celei mai depline biruințe și de fericirea omului ce nu mai are nimic de dorit, Nicu ar fi fost în stare s'o facă și aceasta, căci odată sânt tinerețe, dar pentru așa ceva erau prea puțin cele trei mil de lei, pe care i le dăduse cocoana Lucia, ba și din aceștia cheltuise o bună parte.

Dimineața zilei următoare ea nu se mai rușina, dar era nemângălată.

Ca s'o mângăie, dînsul a scos-o la plimbare, și acum dînsa nu mai stramba din nas nici peia magazinele de modă, nici peia giuvaergii, ci ținea să arate, că are gust și știe să a'eagă. — A și ales, încât mai pe inserate Nicu era neliniștit de gândul, că n'o să-i ajungă banii pentru cele două trei zile ce dînsa putea să petreacă la București, și a'nceput să mai strângă baierile pungii.

Femea de o delicateță rară, ea a simțit lucrul acesta și a'nceput să și facă, cuprinsă de via durere, pregătirile de plecare.

»Adio! — par'că zicea. — Adio pentru viale!«

El ce putea să-i facă!?

Acum era mîhnit, — peste puțin se bucura, că scapă, — dar în cele mai multe clipe îi era rușine, și atunci îi venia să alerge și să caute vre-un camarad, care îi mijlocește un împrumut de vre-o mie de lei, ca să lasă cu obrazul curat din încurcătura.

Un om ca dînsul găsia totdeauna, fie chiar și cu camătă ceva mai mare, ajutor la străntoare.

«Uite! — îi șoptia însă la ureche un glas tainic, — vezi așa se'ncurcă oamenii tineri.

Nu! — el era om cu virtute, care nu se dă: a lăsat-o să plece, cu durerea'n inimă și cu rușinea'n obraz, dar a lăsat-o par'că n'ar fi fost nici-odată nimic între el și ea.

Boalele secrete

...gera, arderea, alăt la bătaji cât și la femei, după cum o dovedesc scrisorile de recunoștință se vindecă foarte repede prin medica... Acest medicament se bea. Prețul unei sticle 6 cor. comanda de 3 sticle cu 12 cor. se expediază franco. Se... capătă pe... augă cea mai mare discrețiune dela Farmacia Salvator în Buză ar. 1 (Slavonia). — — —

sosit azi dimineața la Budapesta. Tot azi a sosit aici și contele Tisza.

Contele Khuen-Héderváry a început numai decât tratativele și la orele 10 s'a dus la contele Ștefan Tisza, cu care a avut o convorbire lungă de aproape 3 ore. Despre această consfătuire s'a publicat următorul comunicat oficial:

»Tratativele urmate de contele Khuen-Héderváry cu contele Tisza nu s'au sfârșit până acum cu rezultate pozitive, fiindcă contele Tisza deocamdată nu are de gând să intre în activitate politică«.

Comunicatul acesta oficial a fost completat prin o declarație făcută de contele Tisza în »clubul social«, declarație despre care circulă mai multe versiuni. Asupra unui fapt convin toate versiunile și anume că Tisza a declarat: »Am promis contelui Khuen-Héderváry sprijinul meu moral și cred că mă voi putea ține de cuvânt, căci, deși în ce privește reforma electorală există între noi mari divergențe de păreri, divergențele acestea nu mă pot împiedca să-l sprijinesc la rezolvirea altor chestiuni mai importante«.

Rallarea partidelor 48-iste.

Știrea despre înțelegerea dintre contele Héderváry și contele Tisza, confirmată prin declarațiile aceste ale lui Tisza, au stârnit senzație mare în toate cercurile politice, dar mai ales în partidele de suspt șefia lui Kossuth și Justh. Partidele aceste consideră înțelegerea aceasta drept o declarație de război a partidelor 67-iste împotriva partidelor 48-iste și se prepară să opună noului guvern cea mai energică opoziție.

»M. H-p.« organul contelui Andrassy e informat că șefii partidelor au făcut deja pașii necesari pentru strângerea rândurilor și fuzionarea partidului kossuthist și Justh.

Nuoi tratative.

Budapesta, 12 Ianuarie. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen-Héderváry, după consfă-

tuirea cu Tisza, s'a dus la Lukács, unde îl așteptau, în afară de Lukács, contele Serényi, Jakabffy, Hazai și Vavrik. Consfătuirea lui Héderváry cu acești politicieni a durat mai mult de o oră. După consfătuire, contele Khuen-Héderváry a declarat reprezentanților presei:

»Am urmat tratative cu privire la alcătuirea cabinetului meu, dar până acum am reușit să obțin numai concursul dlui Lukács, care a primit ministerul finanțelor. Voi continua, însă, tratativele și sper să le termin în curând«.

În cercuri bine informate se afirmă că din noul cabinet vor face parte în afară de Lukács și Héderváry: la comerț Hieronymi; la culte Berzeviczy; la agricultură Jakabffy; la justiție Vavrik Béla; apărarea țării Hazai Samu; a latere Serényi. Ministru al afacerilor croate va fi numit Tomacici.

Șanzele și planul de acțiune alui Héderváry.

Budapesta, 12 Ianuarie. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen Héderváry e hotărât să nu facă despre programul său de acțiune nici o declarație publică, până nu se va prezenta cu cabinetul său parlamentului.

Un politician care stă aproape de noul ministru-șef de cabinet a declarat unui redactor că, Héderváry dorește să rezolve criza într-un câmp se poate pe cale constituțională. În ce privește reforma electorală, el e hotărât să introducă o reformă liberală, dar — cum nu e extremist — va alege și aici calea mijlocie.

Contele Khuen-Héderváry până mâine seara își va fi alcătuit cabinetul și va pleca cu toți membrii lui la Viena, unde se va prezenta, Vineri, Maj. Sale pentru a presta jurământul de fidelitate.

Probabil că în numărul de Sâmbătă, »Monitorul oficial« va publica și numirea noului cabinet și d'asărcinarea definitivă a cabinetului Wekerle.

Luni sau Marți, noul cabinet se va prezenta Camerei deputaților. Dela primirea ce i-se va face acolo, va depinde termenul de soluționării parlamentului.

Duplicitatea lui Khuen?

Viena, 12 Ianuarie. (Dela corespondentul nostru). În unele cercuri politice neoficiale de-aici se crede că noul ministru-șef de cabinet ungar numai de forma va proclama votul universal drept cel mai esențial punct al programului, sau Aceste cercuri prețind, anume, a ști că Khuen-Héderváry, în realitate, va continua politica de trăgănare a coaliției în chestia reformei electorale, pentru a face cu puțință reapariția contelui Tisza pe arena politicii militante.

Din România.

Comemorarea lui Ioan Creangă. Societatea culturală Miron Costin va ține azi, Miercuri 30 Decembrie, ora 6 jum. seara, a 10 a sezoare artistică-literară a sa, în localul »Bursel Muncel«, (Bul. Carol I), spre a comemora pe neîntrecutul povestitor popular Ioan Creangă, cu prilejul împlinirii a 20 de ani dela moartea sa (31 Decembrie 1889).

D. I. Gheorghiu, student la litere, va vorbi despre Ioan Creangă, viața și scrierile sale. Vor fi apoi cereri literare și declamări de cântec și muzică instrumentală. După darea de seamă de românească de pretutindeni, două săptămâni trecute, prof. Goga. — Intrarea fără plată.

Serbarea dela regimentul 4 Roșiori. Serbările Crăciunului au fost cinșite la regimentul 4 Roșiori din capitală printr'un frumos pom ornamentat cu diferite obiecte destinate soldaților și sub-ofițerilor regimentului.

La orele 5 AA. LL. RR. principele Ferdinand, principesa Maria, principii Carol, Nicolae și principesa Elisaveta au sosit la regiment pentru a asista la această festivitate.

AA. LL. RR. au fost întâmpinate de către dnii colonel Origore Băscărescu, comandantul regimentului, colonel Socec, colonel Greceanu, comandantul regimentului de escortă, colonel Portocalfă, maiorul Berindei și toți ofițerii regimentului.

Soldații și sub-ofițerii regimentului au făcut cerc în jurul pomului de Crăciun, care se ridică mareț în biblioteca regimentului iar corul format

După plecarea ei însă umbla biumac ca omul, care nu mai știe ce să facă.

Să plece, în sfârșit, la Sinaia!?

Abia vre-o șase zeci de lei îi mai rămăseseră.

Să ceară bani de acasă?

Îi era greu.

Tot numai la un camarad putea să-și găsească scăparea.

Lua vre-o cinci-sute de lei, cu care o ducea mai pe sărăcie vre-o două-trei săptămâni apoi scria acasă.

I-a și găsit unul dintre camarazi un »bancher«, care, om bine informat, o știa și pe cocoana Lucia.

Acesta se uită înse lung la el.

»Cinci sute de lei? — îi zise. — Numai atât!? — Oamenii ca d'ea nu se'ncurcă cu sume atât de meschine: cel puțin cinci mii«.

Altă ispită!

N'avea Nicu decât să-și pună iscălitura pe o bucată de hârtie și făcea de rușine pe ori-și cine, care-ar fi îndrăznit să-l iee drept un părlit.

Făcea, nu-i vorba, o prostie și se'ncurca, dar avea și-o satisfacție și nu-i mai era de nici un folos bogăția, dacă nu se folosea de ea, ca să-și facă cheful.

»Haid«! — zise și acum și luă banii, apoi plecă cu cel mai apropiat tren, dar nu la Sinaia, ci la Galați.

Ar fi ris camarazii lui cu hohote, dac'ar fi aflat, că se plimbă zăpăcit prin orașul depărtat și căută — el singur nu știa pe cine, pe o doamnă Cardini, cum știa el, pe care nimeni n'o știa pe acolo.

»O găsec! — își zicea însă el, — îi dau de urmă, o scot din fundul pământului. De mine nu scapă! — își zicea cutrierând străzi și piețe și grădini publice, ca doară să deie, din întâmplare, de unde va peste ea.

Pretutindeni, pe unde ajungea, pe părții caselor, pe uluci, pe porți erau lipite mari afișe, prin care i-se aducea publicului iubitor de artă la cunoștință, că seara se va da la grădina »Paradis« o mare reprezentațiune extraordinară pentru debutul domnișoarei Evelina, celebra cântărice lirică și melodramică, a căreia sosire de mult anunțată fusese amănată în urma unei împrejurări neprevăzute.

»Acolo am neapărat s'o găsec! — își zise el convins, că dela o asemenea reprezentațiune extraordinară o damă ca d'nsa nu poate să lipsească.

Seara dar el a fost între cel dintâi sosiți la grădina »Paradis« și a rămas înfipt la intrare, ceva mai la o parte, ca nu cumva să-l treacă cineva pe nevăzute.

Venea lumea ca la comedie, dedea năvală ca la pomana, dar frumoasa lui, gingașa lui, dorita lui nu se ivia nicăiri, — și e urât lucru să stai și să aștepți fără ca să știi, dacă o să vie ori nu, cine-ți este în gând.

Nicu însă, om neînfrânt, nu s'a mișcat dela locul lui nici dupăce s'a început reprezentația.

Deodată s'a pornit un vifor de aplauze și de urlete frenetice: Domnișoara Evelina, celebra cântărice ea însăși se prezentase pe scenă cu un mare buchet de flori și făcea cu multă grație complimentele la dreapta și la stânga.

Nicu rămase pe o clipă într'un fel de viurire.

Îi semăna leită grațioasă cântărice cu o doamnă Cardini a lui: aceeași față, aceiași ochi, aceiași buze, aceiași brațe, aceiași picioare, aceiași părți. Ce păcat! el o cunoștea, slavă domnului, destul de bine până în cele mai ascunse amănunte.

»Ei! — drăcia dracului, — zise peste puțin — dar asta nu seamănă, ci e chiar ea! — Spurcăciunea naibii!»

Îi venia să se ascundă după vre-o masă, ca nu cumva ea să-l zărească și să alerge la dânsul, și se uita sperios împrejur par'că toată lumea îi striga răzând cu hohote »Care va să zică de dragul ăstora ai umblat tu pe la Focșani și și-ai cheltuit bani pe la București și-ai subscris polițe și alergi ca un smintit pe aici. — Subțire cavalier! Deștept băiat!»

S'a mai uitat odată spre scenă, apoi și a luat capul între umeri și a leșit ca pe furiș din grădina hotărât acum să se întoarcă — nici acum însă nu la Sinaia, ci acasă și să-i spună mumei sale, că tot are ea dreptate când vrea să-l știe căsătorit.

de soldați, a cântat mai multe cântece ocazionale.

In urmă li-s'a împărțit cadourile.

Ofițerilor li-s'au dat diferite tablouri.

Apoi a avut loc un banchet și la orele 9 seara s'a terminat, când familia pînăciară s'a retras.

Din Blaj.

— Impresii sociale. —

II.

Pentru a se putea porni marea lucrare a regenerării, trebuie să analizăm motivele acestei corupții. Acestea motive sînt următoarele:

1. **Educația.** Acest inconștient drum al culturii, care exclude orice corupție este la noi cîm greșit. Intellectuații noștri, s'au ridicat în parte covârșitoare din opincă, astfel în casa părintească creșterea împărțită este, în sens cultural, minimală.

Conced, că virtuozitatea mame dela sate, scamnă în sufletul copililor lor frica de Dumnezeu, rugăciuni și principii de morală etică, dar dacă acestea — pentru un țaran sînt suficiente — pentru un intelectual se dovedesc de tot fragile în fața valului cutropitor al vieții pline de păcat. Ajung băieții la liceu. Aici sînt încărcăți cu îngrozitoare studii abstracte, cari fără îndoială le luminează cercul de gândire, dar absolut nu i moralizează, în înțeles pozitiv nu i cultivă. Biserica, cu frumoasa ei morală religioasă face toate încercările în virtutea acestui scop, dar nu atinge nici ea măsura rezultatelor dorite. Ar urma că întreaga societate, cu puteri unite să conlucreze la marea operă a educației.

În primul rînd profesorii, educătorii impuși, dispunînd de arma autorității; iar apoi toți ceilalți membri ai societății, în mod pasiv, prin purtare și înțeleg deamănă, ireproșabilă — drept totatăta exemple folositoare. Că i depărtați odată băieții de pe băncile școlii, nefiind caractere formate, măcar cât de puțin determinate, ajung în alvia distrugătoare a vieții, când răul și pasiunile sînt așa de greu de înfrînat. Astfel generații întregi se pot prăbuși într-o corupție sufletească de unde scîpare nu mai este. Dacă tinerimea dela liceul din Blaj se poate mândri, măcar cu un singur dram de conștientă națională, ceace așa tinerei cum sînt, totuși se pretinde dela dănușii, atunci mă rog să ni se spună, cum poate cadrul aceasta conștientă cu dese lor cercetări la reprezentațiunile murdarului teatru unguresc, stabilit mai în toamnă la noi? ?..

E timpul suprem așadar, ca DVoastră domnitor profesori și educători, să statorniți un sistem precizat în direcția aceasta. Pe lângă Horatiu, Herodot și Newton să mai înjghebați cu tinerii Dvoastre și câte o prelegere cu colorit mai prietenesc, familiar, afară chiar de ordinea oarelor oficioase, ilustrându o cu exemple din mărirea trecutului, cu legi de bunăvoință și sfaturi părintești, conducătoare în menirea omului de bine.

Și așa pe nesimțite vă furișăți în inima băiețului, trezindu-i simțul de datorie și de cinste, cece ce în fond nu e altceva, decât însăși formarea caracterului. Ori dacă nici asta nu o veți face, serviți, pentru Dumnezeu, cel puțin de exemple ineccepționabile, prin propria Dvoastre purtare, arătînd tinerimii fără nici o osteneală în ce chip să poartă sarcina grea a vieții în mod onest, conștient și treaz. Cred că vă doare cuvîntul din urmă și vă înțeleg durerea. Dacera neamului e însă mai mare este, când privește la aceia dintre Dvoastre, cari sînteti stăpîniți de scârboasa și otrăvitoare patimă a beției.

Avem în Blaj, fără îndoială, chiar și în corpal didactic, oameni cu inimă largă cari pe multe și multe tereauri lucrează la propășirea culturii naționale și cărora cu profund respect, le relevăm neperitoarele lor merite, asigurându-i, cu glauul neamului din greună, că inimile noastre-i cuprind cu dragoste recunoșcătoare, iar istoria, răveșul faptelor fără moare, le va trece numele pe paginile sale.

2. **Negarea responsabilității faptelor proprii, urmată de-un indiferentism cras.** La noi, horribile dictu, se neagă a priori că individul este dator a da seamă societății de toți pașii și faptele sale, chiar și de acelea pe cari sensul legilor statului nu le-ar afla punibile. Ei bine; dacă societatea n'ar avea drept să ceară samă de a-

cestea fapte ale membrilor săi, atunci ar urma însăși negarea concepției ordinii sociale, fiindcă conținutul unei societăți, sînt înșiși membri ei ca indivizi, iar activitatea unei societăți este complexul lucrărilor membrilor, săi, ca i în vederea ordinii sociale trebuiesc să lucreze așa și nu altcum. (Loria). Așadar fiind tu în serviciul scopului meu, și tot ceea ce tu faci fiind pentru mine de ordin vital, să nu am eu drept a-ți măsura lucrarea?

La noi toate sînt întoarse. Și dacă te pune păcatele să încerci a convinge pe careva, că ceea ce face el, nu este bine, cu o voce de fiară îți recnește un »ce mi pasă!« și te lasă în drum depărtaindu-se indiferent cu conștiința liniștită în urma acestui bolnav indiferentism, lipsit de duh asociabil, societatea noastră să spălăcește, devine o adevărată cloacă nesistemizată, în care să rostogolească cei buni cu cei răi, cinștii cu mișei.

3. **Lipsa dragostei de jertfire pentru scopuri culturale naționale.** Avem ce e drept în Blaj oameni cu prea frumoase averi. Simțul de a jertfi, de obicei îl au însă cei fără putere. Este explicabil de altfel, că unde crește atîta polomidă sufletească, o mlădiță așa de fragedă a virtușilor nu poate încoși. Compaticiții noștri sași ne pot servi de exemplu, că ce ciădri și așezăminte se pot ridica prin cultivarea dragostei de jertfire materială.

4. Pe lângă acestea motive analizate, s'ar mai putea aminti încă multe altele, cari în mod direct ori indirect, contribuie la decadenta sufletească. Să relev ez în treacă vre-o câteva.

Consumarea alcoolului în dimensiuni înspăimîntătoare.

Relațiile dușmănoase a multor familii.

Felul cum se formează la noi *opinia publică*, care ne aduce-aminte de sistemul demagogilor. Sbiară do!, trei înși și mulțimea se ia după ei în rupul capului.

Separat-sanal tinereimii universitare, care ia o formă curat imbecilă; și în schimb studiază, mă rog, cu temeiu câte 15-20 ani până ce isprăvesc.

II. **La grupa a doua de nevoi, vom înro'a pe toți acei domni din Blaj, cari în mod individual și conștient dar cu atît mai vehement sapă la baza clădirii mari al cinstei neamului românesc.** Aceștia — fiziologiceste — sînt bacilli cari atacă organele și le pornesc spre peire; iar psihologiceste sînt suflete strîmte, judecăți bolnave, adevărate aparițiuni sporadice fără inspirație pentru ceva bun, frumos, ori nobil. Faptele lor în mod firesc stau în raport congruent cu psihicul determinat. Acești reprezentanți ai vișii lor omenești, în întunecata lor pornire zdrobesc sfințenia cinstei neamului, trec peste orice demnitate de om, călăuziți — fiecare în felul său — de singurul scop cel urmăresc cu sete: egoismul, banul. Așa este ființa acestor lighioane, cari împănază societatea noastră.

De astădată nu mă voi folosi de cazuri concrete, pentru a ilustra adevărata celor spuse dar atag atenția aceloia cari se vor simți atinși de acestea învinuiri, ca măcar pe viitor să înfoarcă o altă cale demă de un intelectual român, conștient de sfința menire, ce se impune fiecăruia în șirurile de luptă. Nu uitați, mă rog, că țaranul român »miso a plebs«, pe care o despoale fără cruțare călturarii noștri, ea a susținut din vremuri conștiința noastră națională, curată și genuină.

Și acum deschideți-vă brațe, și cu cântări de osana, să cuprindeți pe narele frunțas conducător al politicii românești, pe idealistul erou fără maculă, pe martirul cauzei noastre sfinite: Vicș Eick. Acest »bogomil«, supt masca unui »partid gergelyian« își vînde sufletul guvernului unguresc, în schimbul unei remunerări sunătoare. Efiantele noastre — e îngrozitor — se bucură de stima publicului nostru, face parte din corpal didactic al liceului, este educator, preot sfințit cu brău roșu al bisericii noastre și — ce e mai de necrezut — stă în nemijocita grație al celui mai mare dignitar bisericesc, după mitropolitul. Acest dignitar, prelat, preposit, puritan, cu trecut bogat în fapte cu adevărat mari, acuma la adănci bătrînețe, când o greială cu greu se mai poate repara, crește și azi la sînuși său părintesc și larg, pe cel mai aprig trădător al neamului. Și se spunea odată că tocmă Sfinția Sa ar fi propus în consistorul arhidiecezan, ca pe Elekuțul nostru să l ridice la rangul de asesor consistorial. Decepție ilustrată, mare decepție pe biet capul nostru.

Dacă oameni cu înalte poziții și frunțasi recunoscuți desmiardă pe existențele noastre cele mai dubii, atunci cum vor îndrăzni minores gentium, să porceadă altfel?

Dar să revenim la »bogomilul« nostru, care încă de mult a dat dovezi de virtușile ce-i încununează fruntea. Știi onorate, știi când cu diploma de doctor honoris din Roma. Ar putea guvernul unguresc, ca pentru acest caz special, să te remunereze cu o frumoă sumulică, supt cuvînt că încă cu decenii înainte ai făcut serviciu sfinitei cauze maghiare, prin faptul că ai adus încă atunci rușine asupra neamului românesc.

Întreaga familie a moderatului a fost oaspe regulat a trupei teatrale ungurești amintite, condusă de un perciunat Kunhogyi. Ce armonie frumoasă! Să și potriveau de altfel, ambii ostași mercenari ai Ungariei. E dureros însă, că asupra unora dintre colegii săi exerciază »bogomilul« o influință și înfrurire magică, cari se spune că ar fi deja și înrolați direcției sale politice. Acești adicți sînt adevărata fală a partidului moderat, cu ocaziunea deselor beții, pe cari le trag cu un sistem bine precizat. Beau scumpii noștri educători, beau de uscă, ș'apoi să plîng de regularea salarelor. Iar consilierul intim și secretarul biroului intern este un învățator român în funcțiune, un denunciant adoptat, un dublu zero par excellence: Blaga Miksa.

Organul oficios dela Cluj »Ungaria« are în Blaj o sumedenie de abonați; dintre aceștia sînt unii în a căror suflet se pare că n'a dat încă faliment și cea din urmă schintee de demnitate, ce e drept neagă orice învinuire, în schimb însă așteaptă factorul postal pe la cotituri e stradelor; când cu apucături de jongleuri bine dresați fac să dispară prin buzunarele lor poșta ce le-a adus cheredul lui Moldovan și cu el rușinca care nu se poate șterge.

Este evident domnilor, că așa nu mai poate merge. Dezastrul amenințator dacă nu se poate delătura, trebuie cel puțin contrabalansat, în interesul echilibrului național. Trebuiesc clasificăți oamenii cu strictetă normativă între: »ai noștri« și »ei«. Tabăra »lor« tractată după pildele pooarelor virtuozose, trebuiesc aplicate toate mijloacele, prin cari să-i separăm de orice atingere cu noi, iar drept parte »bene merenti« să i călăuzească disprețul nostru și mâna genului dreptății.

Să se înceapă apoi o selecționare radicală. Și să o pornească aceasta cerere generală oamenii noștri cei mai distinși, a căror cuvînt apasă. Închegându-se pe urmă materialul ales într'un întreg organizat, capabil de muncă unitară, vom putea să sperăm, că ridicându-se întunericul, zările se vor lumina.

Tix.

Correspondențe.

Valea-Crișului, 10 Ianuar.

Duminecă, la 9 Ianuar n. 1910, s'a sfințit școala confesională gr. cat. din comuna Aușeu, care acum s'a renovat după spiritul timpului modern.

Comuna e așezată ale poalele codrului Bihor-Selaj, cu o situație de câmpie. Biserica frumoasă, din material solid. Școala încă o cunoaștem. În fruntea parohiei se află harnicul preot d. Corneliu Abrudanu.

Tot pe ziua de 9 Ianuar s'a anunțat din partea »Astrei« desp. Oradea, finerea unei conferințe și sosirea mai multora conducători de ai noștri. La orele 3 p. m. sosesc dela Oradea scumpii noștri luptători dd. Dr. Coriolan Pap, directorul »Bihoreni« și Dr. Aurel Lazar adv. și președintele »Astrei« desp. Oradea. Neobositul președinte d. Dr. Lazar prin un discurs avîntat deschide conferința, în prezența unui public frumos, din comună și jur. În terminii cei mai populari spune însemnătatea »Astrei«. Nefiind de față nici un domn conferențiar, la inzistința dlui Dr. Lazar și dlui Dr. C. Pap, ține o dizertație liberă dibaciul P. Cipou preot (Birtin) despre alcool Este viu aplaudat. Acum se ridică d. Dr. C. Pap și în vorbirea rostită către popor, accentuiază părțile mai marcante din dizertația dlui Cipouși urmările alcoolului, îndemnînd poporul la abținere. Ia apoi cuvîntul d. Dr. Lazar și împărțînd între popor cărți diu »bibl. Asoc.«, îndeamnă poporul cărturar la citire și la înfrințarea

unei bibliotecii, spunând însemnătatea științei scri-sului și a cititului. Propunerea dlui Dr. Lazar pentru înființarea bibliotecii e primită cu însuflețire. În fine părintele Abrudanu mulțamește în termeni calzi dlui conducător și dlui prezenți pentru interesul ce-l arată pentru înaintarea poporului.

După aceasta a urmat o audiție muzicală. Douăzeci de tineri și tinere, din Aușeu ne au delectat cu cântecul nostru armonios.

După teatru, a urmat cina comună cu țărani, cari se bucurau, că și domniilor lor șed cu ei la o masă și mănâncă aceleași fierțiuri. Aici s'au ținut și toaste. Primul toast l-a ținut d. Dr. Lazar, pentru popor, arătându-le, ce poate face cartea și conducătorul harnic al poporului, ca și d. Abrudanu.

Al doilea toast l-a rostit d. părinte Cipou în sănătatea dlui Dr. Lazar și d. Dr. C. Pap. Iar d. Dr. C. Pap emoționat golește paharul în sănătatea poporului Aușean, asigurându-l de iubirea sa. Părintele Abrudanu încheie toastele cu o reamintire a scumpilor noștri defuncți: C. Bredceanu, A. Mocioni, A. Mureșianu și a simpaticului și iubitului popoului I. Russu-Șirlianu. »Dumnezeu să-i odihnească!«, pentru clubul național și cei în-ternițați în Pohod-na »Seghedin și Vaș«.

Nu va fi de prisos cred, să mai amintesc, că totul a succedat moral cât se poate de strălucit.

La Aușeu, ar fi putut conveni întreaga înțelegință de pe valea Crișului, însă din unele cauze locale nu s'au putut face pregătiri mai vaste. Sperăm însă, că în Duminica de 16 Ianuarie n. 1910, când își va ține despărțământul Aradan al »Astri« adunarea generală în Ortiteag se va mișca valea Crișului cu un interes mai mare pentru înaintarea acestui năcăjit popor!

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Rusia pentru Sultan (?).

Londra, 12 Ianuarie. Rusia a adresat puterilor protectoare o notă, spunând, că jurământul făcut de Cretani pentru Grecia înseamnă atingerea drepturilor de suveranitate ale Sultanului, și o provocare a puterilor, de a interveni.

Tratative în chestiunea Cretei.

Berlin, 12 Ianuar. »Vossische Zeitung« spune că între Turcia, Grecia și Italia se urmează tratative în chestiunea Cretei, care ar fi să se acorde Greciei în schimbul unei despăgubiri, iar puterile să dea garanții trainice Turciei că nu i se va mai ataca integritatea teritorială. Tratativele acestea ar fi reclamat numirea de mare-vizir a lui Hakki Bey.

Rechemarea plenipotențiatului Spaniei din Washington.

Washington, 12 Ianuar. Ministrul plenipotențiar al Spaniei, Villalobar, a fost rechemat. Ziarele află cauza acestei rechemări în faptul că președintele Taft ar fi decis ca ambasadorii să aibă întâietate în fața plenipotențiatilor. Villalobar s'a simțit atins prin aceasta hoărăre și voind s'o împiedice prin un *fait accompli*, s'a prezentat în ziua de anul nou pentru felicitări de-odată cu ambasadorii. El însă a fost rugat să se retragă. Villalobar a raportat cazul guvernului din Madrid, care i-a aprobat procedura și l-a rechemat numai decât.

Atentat asupra unui deputat austriac.

Viena, 12 Ian. Astăzi a explodat la locuința deputatului creștin-social Leopold Steiner o cutie de tinichea, care conținea dinamită. Din norocire n'a fost nimenea acasă, așa încât explozia a făcut numai mici stricăciuni materiale, fără a răni pe cineva.

Nu se știe încă dacă este la mijloc un atentat sau o întâmplare. Se crede, că este jocul vre-unui nebun, deoarece Steiner este referent dietal pentru serviciul alienaților și

are adeseori a face cu nebunii. Un caz analog s'a întâmplat la 1906 contra altui referent Fedor Gerényi.

Convenție comercială austro-sârbească.

Viena, 12 Ian. Deși guvernul sârb a anunțat ieri, că fostul ministru de finanțe Lazar Paciu se află la Paris, totuși știrile lansate nu corespund adevărului. Fostul ministru se ține incognito aci, unde batează cu ministrul de externe pentru încheierea unei convenții comerciale cu Austria. Tratatul merge foarte bine. Ministrul de externe este dispus să facă mari concesii, mai ales că guvernul austriac are la dispoziție legea de împunerea a încheierii convențiilor comerciale, iar noul guvern unguresc va fi probabil docil față de aceste acte.

Greutăți în formarea cabinetului turc.

Constantinopol, 12 Ianuarie. Formarea cabinetului turc s'a oprit la un nou obstacol: designarea ministrului de marină. Hakki pașa vrea să numească drept titular la acest portofoliu pe vice amiralul Halil; dar amiralul englez Gamble, reorganizatorul marinei turcești a declarat, că în cazul când Halil va lua portofoliul marinei, el își va da demisia. Hakki pașa însă insistă căci el are de gând să creeze un minister statornic apt pentru reformele ce se vor proiecta.

Conflicțul între instructorii și elevii turci.

Paris, 12 Ianuarie. Echo de Paris anunță, că între instructorii germani și elevii lor tineri ofițeri turci ar fi izbucnit un conflict, din cauză, că elevii învinovătesc pe instructori, că le propun într'un mod prea complicat, și că tratează necuviincios cu ei.

Generalissimul Mehmed Scheiket Pașa a făcut observații ofițerilor instructor. Posibil, ca aceștia să fie nevoiți a se retrage.

„Tribuna“

își încheie cu numărul acesta anul al XIII-lea de existență.

Invităm și rugăm pe toți abonații noștri să grăbiască cu achitarea abonamentului pentru anul viitor, ca expediția ziarului să nu sufere întrerupere:

Abonamentul

1 an	24 cor.	(în România 40 cor.)
6 luni	12	(» » 20 »)
3 luni	6	(» » 10 »)
1 lună	2	»

Red. și Administrația
Arad, str. Deák Ferencz 20.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 12 Ianuarie 1910.

— **Revelionul în Arad.** Societatea românească din Arad își va da întâlnire Joi seara la orele 7 și jumătate în sala mică dela »Crucea Albă« la o cină comună, serbând revelionul împreună. Corul »Asociației« va cânta probabil cu acest prilej mai multe bucăți muzicale. Intrarea gratuită.

— **Tragedia unui preot român.** Din Becichecul mare ne vine vestea unei înfiorătoare tragedii:

Preotul Gheorghe Lupăș din Toraculmic (com. Torontal) un om încă în floarea vârstei, 35—40 de ani, s'a aruncat înaintea trenului de munte ce venea dela Zsombolya, la podul dela Bégaszentgyörgy. Mașinistul a băgat de seamă nenorocirea numai în urma zguduirei produse. N'a pu-

tut însă opri mașina la timp și așa nenorocitul preot a fost tirat pe o distanță de câțiva metri pe linie.

După ce a stat trenul toți pasagerii s'au dat jos, să vadă cele întâmplate.

Un spectacol îngrozitor se desfășură înaintea ochilor lor. Preotul mutilat îngrozitor și cu picioarele tăiate abia mai da semne de viață.

A fost urcat în tren într'un vagon de clasa III și în loc să se lase la proxima stațiune în îngrijirea medicilor așa cum spune regulamentul căilor ferate, preotul a fost dus în chioură îngrozitoare până la a treia stațiune, unde în loc de orice ajutor medical, a fost predat în mâna autorităților. Noroc că până atunci nenorocitul preot își dase sufletul.

Se crede că nenorocitul preot și-a săvârșit fapta într'un moment de nebunie.

Din izvor particular aflăm următoarele:

Preotul Lupșa într'un acces de nebunie s'a sculat noaptea și cu un ciocan și-a lovit în cap soția, soacra și pe cei doi copii ai săi. Crezându-i morți s'a dus cale de un kilometru în cămașa de noapte la riul Bega și s'a aruncat cu gând de suicid în riu. Nu și-a putut însă afla aici moartea și ieșind prin înot a alergat, ud până la piele și în frigul dimineții până la terasa-mentul din apropiere a căii ferate, aici s'a pitulit lângă pod și vrea de vre-o câteva ceasuri a așteptat sosirea unui tren. S'a aruncat apoi supt roți.

Soția și copiii n'au murit în urma loviturilor sale, starea soacrei sale se spune că nu inspiră nădejde.

Nenorocitul a fost înmormântat în Becichecul mare nu știu în care cimitir, căci precum aflăm creștinii sârbi au refuzat să-l primească în cimitirul lor.

Soarta tragică a nenorocitului preot, cunoscut în cercul largi de un om plin de umor și viață, a stârnit adăună indignare.

— **Ministrul-președinte Brătianu la Roma.** O telegramă particulară ne anunță că d. I. I. Brătianu, președintele consiliului de miniștri român a sosit ieri dimineață la Roma.

— **Unde ne sânt mecenaii?** Din Timișoara se telegrafiază că mulți milionarii sârbi din Bănaț, Dungy rszky, mare proprietar și moșier, a dăruit suma de 100.000 coroane pentru ajutorarea familiilor celor osândiți în procesul de înaltă trădare debătut înaintea curții cu jurați din Agram.

— **Pentru gimnaziul din Brad.** Ni se anunță din Brad: Profesorii dela gimnaziul din Brad și învățătorii dela școlile elementare împreună cu gimnazistii și-au răscumpărat felicitările de ziua onomastică și anul nou și sărbători, dăruind 14 cor. pentru fondul gimnaziului din Brad.

— **O mică fraudă de 20.000 coroane.** Zic o mică fraudă pentru că cele douăzeci de mișoare de coroane sânt luate din sacul fără fund al statului, unde își vâra și alți domni mari mâna până în cot în aur, fără să fie puși la adăpost, după cum a fost depus bietul Kéber Vilmos, casierul dela oficiul de dare din Buda-pesta.

Să vede că poliția a cam miroșit ceva despre lipsa acestor bani, căci a înștiințat serviciul de control, care s'a și grăbit să facă ancheta necesară. După câteva zile de socoteli și parascoteli prin hârtii, comisia verificatoare era cât pe aci să se retragă, negăsând decât mici neregularități în purtarea socotelilor.

Șiși la stat hârtiile sânt dătătoare de ton și nu casa de bani, în care poate bate vântul.

În cazul acesta, casierul însuși s'a tradat. Eri cătră amiază, când comisia era să verifice actele casierului, pe care desigur că le-ar fi aflat

în regulă, Kleberg a plecat și a lăsat cheile dela casă în îngrijirea servitorului spunându-i că dacă vine comisia să-i le predea.

Comisia sosită a cercetat imediat casa d. bani, unde a aflat o lipsă de douăzeci de mii de coroane.

S'a avizat îndată poliția care a trimis detectivi în urma casierului.

Acesta a fost prins și depus la umbră.

La interogatoriu a declarat, că a luat banii, pentru că-i trebuia pentru că nu se ajungea cu mizerabila de plată ce i-o da statul.

Frumoasă lecție pentru stat, de a ocroti veneticii jidani în slujbele lui.

— **In jurul testamentului regelui Leopold.** Din Paris ni-se anunță, că executorii testamentari ai răposatului rege Leopold, au decis să plătească în 17 Ianuarie, fetelor regelui, 12 milioane de franci pentru partea obligatorie din moștenire. Prințesa Luisa va trebui să plătească din partea ei datorită urgente, iar cu restul va putea să poarte procesele de moștenire în Franța și Belgia. Avocatul ei, Jasper, trăiește în Paris cu creditorii. Soarta societății înființate de regele pentru a desmoșteni fetele, se ignorază. Încă în cursul acestei săptămâni se va întruni consiliul administrației societății, probabil să decidă dizolvarea ei. Este însă imposibil să se prefacă valoarea societății, pentru că imobilele și ar pierde valoarea dacă s'ar vinde deodată.

Procesul medicinistei Ialina Borovska. telegrafiază din Lemberg, că azi s'a început o senzațional proces al absolventei mește Ialina Borovska, care și-a ucis amantul, avocatul Vladimir Lewicki. Azi a avut loc interogatoriul inculpatei, mâine se va continua desbaterea.

— **Descoperirea făptuitorilor unei crime.** Ni-se telegrafiază din Lisabona: Vara trecută au dispărut în mod misterios câteva mii de carlușe din biroul vamal central. Curând după dispariție unul din bănuții de fapt a fost găsit mort. Ziarele anunță astăzi că instrucția a descoperit pe făptuitorii, cari sânt membrii unei societăți secrete ce lucrează cu măciuci, pușcane și dinamită. Bănuții cari fac parte din această societate poartă măști negre. Judecătorul de instrucție a confirmat oficial știrile.

— **Seratele literare-artistice ale »Asociației«.** După seibători se vor începe conferințele și seratele artistice în sala festivă a Muzeului Asociației din Sibiu. Duminică, în 16 Ianuarie n. 1910 se va ține o serată muzicală aranjată de d-na Minerva Bote. Începutul la 5 ore p. m. precis. — Biroul Asociației.

— **Interview cu d. Clemenceau.** Ziarul spaniol »Manana« publică un interview cu d. Clemenceau.

Fostul prim ministru francez declară că a părăsit puțerea fără gândul de a mai reveni la ea, căci năzuința lui acum e să se odihnească după trei ani de o muncă așa de încordată, că nu poate să doarmă fără să ia bromură. Nu crede că rejurarile politice cari l'au adus la președinția Consiliului să se mai reproducă. D. Clemenceau se va consacra literaturii și ziaristicii. În transferat romanul său »Les plus Forts« în dramă; dar nu știe dacă o să fie jucat. Vorbind de recenta sa călătorie în Spania, a lădat frumoșetea supt care se înfățișează Toledo și Andalusia și a declarat că Spania a pierdut mult izgonind pe arabi, cari reprezentau civilizația, și că poate chiar biruința lui Charles Martei a fost un rău pentru Europa. D. Clemenceau e de părere că guvernul liberal al Spaniei trebuie mai înainte de orice să scuture jugul Romei.

— **Descoperirea unei conjurații în Portugalia.** În Portugalia, unde abia s'a uscat balta de sânge a regelui și a fiului său căzuți amândoi supt gloanțele anarhiștilor, s'a dat de urmele unei întinse conjurații, care avea de gând să schimbe regimul monarhic din micul litoral atlantic. Foile din Lisabona anunță, că în Cascaes s'a găsit cadavrul unui om, care furase niște patrone dela oficiul de vamă. În legătură cu omul acesta s'a descoperit și complotul amintit. O perchiție făcută la clubul secret al conjurațiilor a descoperit o mulțime de măști, materii explozive, pușcane și alte arme, cari au fost confiscate. Mai multe persoane compromise au fost arestate. Cel

deținuți au făcut destăinuirii importante, care deocamdată se țin secret.

— **Răscumpărarea felicitărilor de anul nou 1910.** Pe seama »Asociației« pentru literatură română și cultura poporului român despărțământul »Timișoara«, s'au dăruit ca răscumpărări pentru felicitările de anul nou 1910, următoarele sume dela domnii: Em. Ungureanu, D. P. Tegle, M. Ardeleanu și D. M. Doja câte 10 cor.; Dr. Georgevici, G. Trăilă, Dr. A. Cosma, Dr. T. Sincay, Dr. G. Adam câte 5 cor. Vich. Popp 4 cor.; R. Cărăbașiu și G. Lupșa 3 cor.; An. Damián, Dr. T. Oheorguța, Nic. Micluța, T. Bugariu, R. Nicolin, Vas. Ciuta, Dr. D. Liuba, A. Oprean, I. Popoviciu, T. Ioanș, Nic. Groza, T. Croloca, R. Zarie câte 2 cor.; Nic. Crășmar 1 c. 20 bani; A. Baicu, S. Pascu, Dr. Oligu, S. Bugariu, I. Miculescu, I. Lutai, N. Gherdan, L. Magdu, A. Sfetea și G. Sălăgianu, în total 112 cor. 20 bani care sumă a intrat la cassa despărțământului numit al Asociației.

Pentru aceste dăruiri, în numele și din încredințarea comitetului »Asociației« desp. »Timișoara«, a luc cele mai călduroase mulțămite. **Romulus Cărăbașiu**, dir. despărțământului.

— **Șeghescu — profesor universitar.** Ziarele maghiare guvernamentale din Budapesta publică biografii elogioase la adresa noului profesor universitar, fost deputat dietal (căci va trebui să renunțe la mandat), d. Dr. I. Șeghescu. Vorbesc, cu mult respect, despre »vastele cunoștințe filologice și literare« (nu e ironie!) ale noului profesor universitar, care a făcut »feminice studii în Roma, unde a petrecut vreme mai îndelungată«, are diplomă de profesor pentru limbile: maghiară, latină, română și germană... și, numit de ministrul Apponyi inspector peste preparanții românești, prin »atitudinea sa energetică și cu tact a ridicat pedagogiile românești la nivelul cuvenit...« »Lucrările sale filologice și științifice au apărut parte unguerește, parte românește... etc...«

Ziarele unguerești uită încă, să adauge toată activitatea științifică și filologică a noului profesor universitar, în afară de încercarea compromițătoare de-a scrie istoria ortografiei românești (o compilație fără orice valoare), se reduce la câteva articole de gazetă primite de cercurile științifice (chiar și de d... Alexici) cu zimbete de compătămire. Și ziarele unguerești ne spun că Ilustritatea Sa noul din profesor a studiat limbile: maghiară, latină, română și germană, dar uită să adauge că nu știe decit cel mult unguerește... Latinește prost, nemțește și mai prost, românește — prost de tot...

Îl compătămim pe d. Alexici că față cu un concurent atât de puțin la nivelul seriozității științifice a rămas disconsiderat.

Catedra limbii române, de altminteri, n'ar fi cîștigat o putere prețioasă nici priu numirea dlui Alexici... (Mărturisim și credința aceasta că să nu se supere prea mult domnul Șeghescu și să nu se umfle în pene domnul Alexici)!

Alte ziare, cu tendințe opoziționale, sînt mai puțin elogioase. »A Nap«, ziarul acesta de scandal, e și de data aceasta la culme, publicînd un articol violent »Rușine«, (inspirat, nu ne îndoim, de d. Alexici). În articol se publică și o declarație plină de jale a dlui Alexici, în care acesta citează sentința profesorului Dr. Asboth rostită împotriva dlui Șeghescu: »Nefiind în clar nici cu regulile elementare ale gramaticii române, e absolut necorespunzător...«

Acelaș ziar de bulevard mai spune că facultatea universitară e indignată împotriva acestei umiliri și că tinerimea universitară va boicota cursurile noului din profesor...

Sărmană catedră de limbă română!

— **Statistica națională a școalelor secundare din Austria.** Ministerul instrucției publice din Austria publică o statistică a școalelor secundare din Austria din care scoatem următoarele date interesante supt raportul național. Sînt cu totul 278 de licee clasice (gimnaziile superioare). Din acestea 220 sînt susținute de stat iar restul de provincii, de comune de episcopi, de orduri religioase și de particulari. După limba de predare sînt 126 nemțești, 56 cehești (38 în Boemia, 17 în Moravia și unul în Silezia) 62 polone (1 în Silezia și 61 în Galiția) 6 italiene (3 în Istria, 2 în Tirol și unul în Dalmația) 7 rutenești, 5 serbo-croate, 1 slovenesc și 12 ucrainești, adică cu cîte două limbi de predare. Între aceste din urmă vor fi trecute și cele românești din Bucovina. Numărul liceelor reale din Austria e de 144. Din aceste sînt 109 susținute de stat, de provincii 30, restul de comune, biserică etc. În 80 din ele limba de predare e cea germană, în 43 e cea cehească (27 în Boemia, 16 în Moravia) în 13 cea polonă, în 5 cea italiană, în 2 e serbo-croată și una e ucraină. Liceele clasice au fost frecventate de 95.867 iar liceele reale de 47.519 de elevi și eleve.

— **Mulțămite publică.** Din prilejul răposării tinerimii noastre fiice **Aurora**, numeroși amici și

cunoscuți au grăbit să ne mîngăie în marea noastră durere exprimându-și condoleanțele prin telegrame și scrisori. Pentru balzamal creștinesc vărsat în sdrobitele noastre inimi primească pe această cale mulțămitele noastre. Curtici, 10 Ianuarie 1910. **Ioan și Amalia Nicorescu.**

— **Sporul evreilor în Ungaria.** În anul 1785 numărul evreilor în Ungaria, după Fényes, a fost de 75,084. În anul 1870, după 85 de ani, ei au sporit la 552,133. În răstimp dintre 1856-70 ei au sporit cu 128,025, mai mult ca orice altă naționalitate. În Ungaria de nord, între ruteni mai ales, trăiesc peste 100 de mii de evrei.

Azi ei întrec cifra de un milion. Numai în capitală numărul e de vre-o 200.900 de suflete. Ei au în stăpînire peste 6 milioane de holde de pămînt. Orașele unguerești cele mai mari capătă tot mai mult un caracter jidovesc pronunțat. Ziarul »Alkotmány«, citînd aceste fapte, răspunde autorului din »Pesti Hirnap« care mai deunăzi recomanda ca mijloc de luptă contra romînilor, colonizarea evreilor și spune că aceste fapte dovedesc că evreii sînt o primejdie și pentru unguri.

x Pentru 60 de fileri, poți pregăti ușor acasă 2 litri licheruri Alasch, Anisette, Benedictin, Chartreuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Roza, Vanilie, Silvorium, Rachiu de drojdii și Rom. 10 doze cu modul de pregătire expediază franco. **Burger Frigyes**, farmacist Cluj. — Kolozsvár.

Vișta artistică și socială.

Serate dansate la Palat. Se anunță din București, că în iarna aceasta Suvranii români vor da trei serate dansate la palatul regal.

Teatru în Vidra de-sus. Corul bisericesc din Vidra de sus invită la Teatru și Concertul ce-l va aranja Duminică, în 3/16 Ianuarie 1910, în sala școlii române din loc supt conducerea d lui învățator Gheorghe Narița.

Dela Reuniunea femeilor din Abrud. Reuniunea femeilor din Abrud a aranjat în seara a doua de Crăciun o serată, la care și-a dat întâlnire un public destul de numeros și ales din localitate și din împrejurime.

S'a jucat și o piesă de teatru; »Nepotul Răsfățat« din partea unui grup de diletanți, cari au încântat oaspeții cu jocul lor natural.

În deosebi d soarele Sofia Pușcariu, Alma Damián și Valeria Ciura, precum și domnii Dr. Candin, David, Simion Oniciu și Alexandru Furdu, au meritat aplauzele cu care publicul a răsplătit sforțările lor.

Portul național în general a fost neglijat cu prilejul acesta. Sperăm însă că pe viitor, doamnele române vor arăta o mai mare dragoste față de hainde, care le îmbracă mai frumos și în care apar mai încâtătoare ca în ori ce rochie la modă.

Pika Gábor. Nu știți cine este Pika Gábor? Credem, pentru că nici noi n'am știut, până când nu ni-a spus o fițiuca unguerească a vestitului șovinist Dr. Appáthy din Cluj »Ellenzék«, care supt titlul »Mulatság« sau pe românește destrăbălare, ridică un moment de glorie lui Pika Gábor. — Pika este învățator român (?) în Bonțida Clujului și după cum se vede din sentimentul de recunoștință al celor dela Ellenzék l-a picat la inimă pic-nicurile unguerești. Noi n'avem nici o pică pe d. Pika, pentru că sântem »guri«, că ori a luat picături de brădățel, ori a picat mîntea dela cătuși. Un lucru nu ni-l putem totuși explica, cum de acest nenorocit a putut să se înhaite cu o societate cu care nu are nimic comun.

Dar să vedem înainte despre ce e vorba. Cităm din »Ellenzék«: O serată plăcută a oferit la 7 c. publicului unguerec din Bonțida, direcția școlii rom. gr.ort. din loc. Invitățile scrise în unguerește arătau, că tinerimea română aranjează o serată artistică. Și tocmai la sfîrșit vine și titlul de glorie al lui Pika:

Succesul acestei serate să datorește învățătorului (ba drac, nu învățator!) Pika Gábor.

De-ar avea școala românească tot învățător d'ăștia! oftează »E-K« (Numai asta i-ar mai trebui.)

În colorile acestea neaoșe unguerești ne este

descriș învătătorul român Pika Gábor, care a supt fiță românească și astăzi trăiește pe spatele blajinului popor neînțelept și sărac din jurul Clujului care-și trage dela gură, pentru a-i da lui. Ce rușine și ce deștrăbălare!

ECONOMIE.

Adunarea generală

a »Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiului«, ținută în comuna mărginașă Porcești.

În 26 Decembrie st. n. și a ținut Reuniunea de agricultură din comitatul Sibiiului adunarea generală în comuna Porcești. Din Sibiiu au luat parte la adunare membrii comitetului Dr. P. Șpan, Aurel Cosciuc și secretarul Victor Tordășianu, însoțiți de membrii reuniunii Dr. Ioan Ivan și N. I. Bratu.

Intrunirea s'a ținut în biserică, căci era o aglomerație de public, încât în alt loc nu ar fi încăput, iar afară curgea ploaia șiroaie, pe când pe vârful Surului dela spatele comunei alergau cu iuteală spre pământ fulgi de zăpadă.

Conducerea adunării în absența prezidentului a fost încredințată membrului din comitet Dr. Petru Șpan, care în fața altarului a grăit cam următoarele:

Popoarele mai înaintate în cultură au făcut de sute de ani încercări felurite și au ajuns să știe ce pământ pentru care soiuri de bucate se potrivește, căci nu tot acel pământ, care e potrivit pentru grâu, e potrivit și pentru cucuruz, ovăs, orz ori hrișcă. Fiecare cereal își cere partea lui de nutrire anumită. Apoi iară nu tot felul de gunoie are aceleași materii nutritive.

Gunoiul verde are până la 70%, pe când paieile dela 20—50% și încă cu cât nutrețul e mai uscat, cu cât are mai puțină putere la nutrire. Fac rău țărânișii noștri, când prea uscă fânul, ori otava, sau lasă prea mult paieile de cucuruz să se usuce, deși tullele e copt.

În grăunțe se află nutrețul cel mai bun, căci aici întreg nutrețul are materii nutritive. Lucru ciudat, oameni cu carte știu să spună înainte cu câți chgr. se îngrașă vite, dacă mănâncă cutare nutreț.

Aceasta și alte multe lucruri despre vierit albinărit, împădurărit venim să vi-le spunem ca să ne ridicăm și noi alătura de popoare.

Poporul nostru a cărui strămoși au curățit locurile aceste de spini, petrii și le-au făcut fructifere este fiul pământului de care e legat cu toată ființa sa. Ținem la glia noastră strămoșească și nu vrem altceva decât ca alătura cu celelalte popoare să conlucrăm și noi la fericirea patriei noastre, în care ne-am născut, trăim și voim să murim. Cu acestea declar adunarea generală deschisă și dau cuvântul dlui secretar Victor Tordășianu. Secretarul explică conținutul raportului general după titluri, cum urmează, căci o cetire per extensum ar fi fost imposibilă, fiind voluminos. Spune cum reuniunea a ținut expoziție de copii în Poiana, întrunire agricolă în Călnic, expoziție de vite în Șura-mare, expoziție de poame în Avrig, curs de altoit pomi, înființarea de reuniuni »Raiffeisen«, aducere de opuri din biblioteca reuniunii.

Expunerile sale sânt presărate cu pilde vii pe alocurea foarte captivante. După terminarea expunerilor s'a ales o comisiune pentru revizuirea raționinilor în persoanele: I. Dragomir, G. Comșa și D. Grecu, cari retrăgându-se spre a le studia, adunarea și-a continuat programul.

Comisiunea terminând cenzurarea socotelilor prin referentul pânțele Dragomir propune darea absolutorului și primirea preliminarului de buget în tocmal. Primindu-se ambele propuneri se trece la propuneri independente. Notarul Gaiea propune și adunarea primește ca raportul să se tipărească (mai degrabă și să se trimită membrilor în 15 zile înainte spre a l putea ceti și studia.

Rummolit. Articol necesar la economia casnică. Cine vrea să aibă plăcerea de a gusta la casa sa rom bun, curat și aromatic, să se folosească de »Rummolit«. — Prețul unei sticle 70 fileri. 10 sticle 7 cor. — O sticlă e de ajuns pentru a produce 2—3 kilogr. de rum veritabil.

Depozit principal: **MOLDT BELA**, farmacist Gyertyámos.

În timpul cât comisia a cenzurat socotelile membrul din comitet Cosciuc a ținut foarte instructivă prelegere despre pomărit. A zis cam următoarele: La începutul prelegerii a vorbit despre însemnătatea pomăritului în general. A arătat cumcă folosul pomăritului e de două feluri: direct și indirect. Direct prin folosul ce-l aduce în bani, indirect prin faptul, că regiunile plantate cu pomi sânt mai scutite de vânturi, de secetă, aerul curat și igienic, regiunea întregă are aspect mai frumos și altele. A arătat cum prin cultura pomilor se pot exploata toate acelea terenuri, cari altfel nu ar da nici un venit. A vorbit despre poame proaspete și uscate, ca hrana omenească, cum putem combate beția prin consumarea din poame și vin făcut din ele.

După introducerea aceasta — luând în considerare faptul că în Porcești este un pomet de 200 jugere — a vorbit despre îngrijirea de dat pomilor, toamna.

Cu aceasta s'a terminat adunarea, care a fost închisă prin prezidentul adhoc Dr. Petru Șpan. De aici ne-am depărtat câtră nouă ore la un oțel românesc, unde s'a servit mâncarea. Aici în discursuri animate am petrecut până la orele 9 seara, când am plecat spre Sibiiu.

Înimosul secretar deși oboșit și cam indispus a întreținut publicii mesenilor cu pățanii de ale sale din viața meseriașilor, rezultatul a fost bunșor și pâlăria »Dumnezeu vede«.

În adevăr numai Dumnezeu vede munca oboșitoare a acestor muncitori dela reuniune, cari și prin frig, prin ploaie, ger alergic pe la căminii: săteanului nostru, ca acolo să l vadă și povătuască în cele bune. Dumnezeu le va și răsplăti la vremea sa pentru truda și osteneala, pentru serviciul culturai neamului românesc dela sate.

Plata granelor din Aradul-nou.

11 Ianuarie 1910.

Vremea s'a înmoiat iarăș, care împrejurare e favorabilă sămănăturilor de alfel, conform știrilor ce primim, e fâgăduitoare. Cursul afacerilor e statornic.

S'a vândut azi:

grâu 500 mm.	14.00—14.10
orz 100 mm.	6.80—
ovăs 100 mm.	7.10—
secară 100 mm.	9.20—
păpușoi 600 mm.	5.80—5.90

Prețurile sânt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 6 Ianuarie 1910.

Prețul cerealelor după 100 klgr. a fost următorul:

Oriz nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — iii.
Din comitatul Albei — — —	28 » 80—29 » 80 «
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățanesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 «
Secară de calitate I. — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65 «
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75—14 » 95 »
Ovăs de calitate I. — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăs de calitate a II. — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

BIBLIOGRAFII.

Calendar pe anul 1910.

»Calendarul Minervei«	» 1.25
»Calendarul Neamului Românesc«	» —.80
»Calendarul dela Arad«	» —.50
»Calendarul dela Arad«	» —.30
»Calendarul Poporului român«	» —.40
»Calendarul național«	» —.36
»Calendarul Aurorei«	» —.40
»Amicul Poporului«	» —.70

Hustokol. Medicii o folosesc cu mult succes la îmbolnăvirea organelor de respirație, boale de piept, catar de plămâni, catar măgăresc; contra tusei, astmei etc. — Prețul unei sticle 6 coroane. 3 sticle 16 coroane.

»Crema-Ideal-Violetta« de prezent cea mai bună și nestrăcioasă cremă pentru față și mâni. Prețul 1 cor., și 2.50 cor.

»Calendarul Săteanului«	» —.30
»Calendarul dela Cluj«	» —.20
»Calendarul Poporului«	» —.40
»Calendar Arhiepiscopesc« (Sibiiu)	» —.80

Calendar de părete Block foarte frumos lucrate cu prețurile de 1, 1.50, 2, și 2.50 coroane.

Poșta administrației.

Ioan Abrudean. Mănerău. Am primit 3 cor. abonament până la finea anului 1909.

Poșta Redacției.

Clubul român, Viena Durere nu suntem în situație, de a vă putea trimite gratuit ziarul.

Se prăpădește micul copilăș?

Dați i untură de pește »Emulsiunea Scott« și veți constata cu bucurie că s'a întors spre bine, începe a se desvolta și se face vesel.

„Emulsiunea Scott“

adeseori a redat copiii părinților lor, chiar din gura morții.

„Emulsiunea Scott“

e cel mai ales medicament atât ce privește curățenia, cât și mistuirea ușoară și efectul grabnic.

O sticlă originală 2 cor. 50 fl.

Se află de vânzare în toate farmaciile. 3

Redactor responsabil **Iuliu Giurgiu.**

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria advocației a dlui

Dr. Romul Boilă,

advocat în

Diciosân-mărtin.

Credit pe ipotecă, pe cambi

și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Doloresit. Cel mai sigur și mai cu efect medicament la întărătarea intestinelor pentru junghieri în oase, dureri sfâșietoare înțepeni, precum și contra tuturor boalelor ce obvin prin răceală. La începutul boalei e de ajuns și o singură sticlă; boale învechite folosirea a 3—4 stice sunt de ajuns pentru totala vindecare. — Prețul unei sticle 4 coroane. 5 sticle 15 coroane.

„ORIENTUL“

Institut de credit și economii societate pe acții în Dobra.

CONCURS.

Institutul de credit și economii „Orientul din Dobra publică concurs cu termin până la 25 Ianuarie n. c., pentru ocuparea postului de

CASSAR

cu salar anual de K. 1000— dacă alesul va fi absolvat vr'o școală comercială, iar pentru neabsolvenții acelei școli, cu salar anual de K. 840—.

Se cere cauză în preț de K. 2000— Ofertele însoțite de documente probatoare sunt a se trimite la adresa institutului.

Dobra, 5 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

Schimbare de prăvălie.

noare a face cunoscut on. public, m strămutat prăvălia în edificiu l de fete din strada Weitzer

ruga și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stimă

Wolf János
pântofar.

In atențiunea parohilor!

Szentgyörgyi Oszkár

pictor de firme de embleme de biserici și auritor în Marosvásárhely, str. Kossut Lajos 26.

Săvârșesc orice lucru în bransa aceasta în mod de gust frumos și traic pe lângă garanție. Insemnez că pictarea bisericilor am studiat o în decurs de mai mult ani în București și celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă orice incorectitate în executare. — La dorință, desemnuri porto-franco.

Cu distinsă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de sorisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative) pentru dâna și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, oșeace erid defectul celor de până acum.

Prețul: 1 duzina de Zénith pentru domni 8 cor., bucată Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, oăci numai atunci e veritabil, dacă e provăsuț cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijire bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

MEGYERI JMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA. Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lingă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materiile de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

CANARINI

zina și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Cele mai frumoase cântărețe moderne cantică Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soiul. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măimute și câini de soiul se

capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comenziilor la 100 în viață se garantează. — Comanda se pot face la

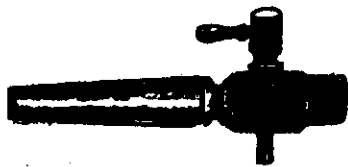
DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

Brașov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

Recomandă neguțătorilor de fier, vin și spirit, precum și fabricelor de oțet slăvinele sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arțar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la z'arul acesta trimite gratuit

TOTI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului. E cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e n-prețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, cond ționează apă puțină și o poate întrebuița ori și cine. Apoi e ușoară circa 2 1/2 kgrm. Se poate folosi și la udatul grădinilor. Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiul

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

S'au ieftinit

cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și coche pentru larnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4.—.

100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.

100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare neguțător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.
Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrică, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Dacă vorești să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE,

efectul căreia e surprinzător și plăcut.

Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare CREMA DE ROZE e cea mai excelentă pentru păstrarea sineței obrazilor și mânușilor. Prețul unui flacon 1 cor.

SAPUNUL DE ROZE,

perfect și preparat din cele

mai plăcute și odorose materii. Bucata 70 filleri.

PUDRA DE ROZE,

foarte recomandabilă. Preparată din cele mai

gingașe părți, se prinde bine și de loc nu e vătămătoare. In culori: alb, rosa și crème. Prețul 1.20 cor.

A se comanda la:
POKORNY DUȘAN,
farmacie la
SFANTA TREIME, in
FEHERTEPLOM.

MARE CUMPĂRARE DE ANUL-NOU.

Din cauza aglomerației mari din magazin se poate căpăta cu prețuri nespuse de mici cei mai noi și mai frumoși articlii de sticlă, porțelan și pentru spălat.

Mare asortiment de lampă de atârnat și de masă.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat obiecte de lux (figuri).

Obiecte de lux. din argint de China și aplacca, obiecte de masă de prima calitate. Foarte mare asortiment de cadre, din totdeauna se află în magazin peste 400 de mustre nouă și executate cu gust.

FISCHER MÖR, Andrassy-tér 20.
Telefon pentru oraș și comitat 568.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER

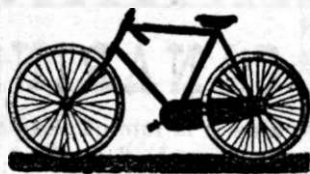
măiestru mecanic
FEHÉRTÉMPLOM
Schillergasse 8.
lângă „Burg“.

Își recomandă on. public din

loc și provincie marele său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratică de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

Deschidere de otel.

Am onoare a face cunoscut onoratului public, că

otelul „Fekete Sas“
(Vulturul negru)

aranjat modern cu 18 odăi elegante pentru oaspeți și cu sală de mâncare în

Arad, pe strada Boczkó,
il voiu deschide în 15 Ianuarie st. n.

Garantéz on. public, că pe lângă prețuri foarte ieftine va fi foarte bine servit.

Bucătărie ungurească excelentă!

Beuturi nefalsificate!

Comoditate foarte mare!

Cu distinsă stimă:

CAROL KREMPELSZ,
otelier.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publ'c, că am deschis în Arad, József-főut No. 7. (Casa Nesnera, vis-à-vis de biserica evanghelică) conform cerințelor moderne de azi

O măcelărie și cârnățerie

zilnic se capătă carne proaspătă de vită, carne de porc, carne de vițel și mizeluri.

La dorința expediez și acasă.
Telefon nr. 739.

Rugând binevoitorul sprijin:

Farkas János,
măcelar și cârnățar.

Prețuri moderate. * Serviciu prompt

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie ortopedică.
Sighetul-Maramurășului.

(Mărmăros - sziget).
Plaza principală (Főter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —

Prezervative femeiești, Ciocărași de gumă, suspenzoare, bandaje, mănuși, bandaje „Diana“, — irigatoare. —

Execuț după comandă medicală, ghetete orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure — roase. —

CROITORIE DOMNEASCĂ,
a lui
FARKAS és KORONDI
Cluj — Kéozsvár, Utió-u. nr. 3-5.
(Casa Státus).

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis o croitorie modernă p. domni în Cluj, pe str. Unió nr. 3-5, pentru toate corespunzătoare pretenziunilor popului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. Când Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face ori-ce emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stimă:

FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

„MOLLY“

In timp de

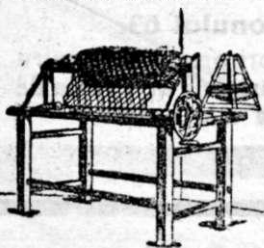
3 zile vei avea mâni mai catifelate și albe ca spuma, dacă vei folosi cosmeticul pt. mâni „MOLLY“

Chimiștii și cosmeticii experți, adevăresc, că cosmeticul pentru mâni „MOLLY“ este preparatul cel mai desăvârșit al timpului de azi.

Magazin principal și de expediere:

NESTOR HANZU,
Droguerie „La Crucea Roșie“.
Arad, str. Weltzer János Nr. 2.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
Premiat la 6 expoziții.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1908.
20 Decembrie.

127312755
668834
62985149
1453900
17094642
11999979
15313898
318
45294
32541344
412432240
12000000
25264107
3803034
265676250
2190642
2115973
—
101382234
412432240

ACTIV

9071783	Reserva metalică Aur	94361475
36540972	Trate Aur	38535000
	Argint și diverse monete	
	Portofoliu Român și Străin	
	Impr. contra of. publice	15771600
	In cont curent	16924199
	Fonduri publice	
	Efectele fondului de rezervă	
	amortizarea imob. și material	
	Imobili	
	Mobilier și Mașini de Imprimerie	
	Cheltuieli de Administrație	
	Depozite libere	
	& provizoria	
	Compturi curinți	
	Compturi de valori	

PASIV

	Capital	
	Fond de rezervă	
	Fondul amortizării imobilelor și material	
	Bilete de Bancă în circulație	
	Profituri și pierderi	
	Dobânzi și beneficii diverse	
	Compturi curinți	
	& provizoria	
	Depozite de retras	
	Scomptul 5% Dobânda 5 1/2%	

1909.

12 Decembrie, 19 Decembrie.

133591875	132896475
579886	673017
76186910	72413327
33532031	32695799
11999909	11999805
15011901	14944005
3146621	3136621
5999448	5999497
708447	708517
855589	965395
108641105	108170205
—	—
22749044	16251128
36608792	43113477
449711558	443967268
12000000	12000000
26995066	27055126
4052272	4060322
293575670	288141870
2237648	2237648
2209797	2302097
—	—
108641105	108170205
449711558	443967268

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni

Arad, Boros Béni-tér nr. 2

(Casa Kneffel).

Halmi József, fost adjunt la notarul public
Strausz Gyula, regesc din Borșineu, și
fost ofician de bancă.

Cancelaria înregistrată

Halmi și Strausz,

pentru mijlocirea împrumuturilor de bani,
vinderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.

Mijlocește: împrumuturi ipotecare (pe
intabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).

Se angajează: pentru răscumpărarea (con-
vertarea) de împrumuturi ipotecare, dela
procente mai mari la mai mici.

Mijlocește: cumpărarea, vinderea, schim-
barea și esarendarea de averi mai mari
pământuri, etc).

Primește: manipularea (conducerea) case-
lor de închiriat pe lângă remunerațiuni cât
se poate de minimale.

Mijlocește: vinderea, cumpărarea și schim-
barea de căși particulare, căși de închiriat și vii.

Primește: parcelarea și colonizarea ave-
rilor imobile (pământuri).

Telefon Nr. 726.

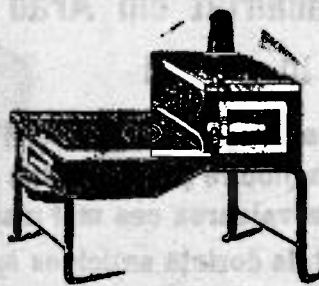
Adresa telegrafică: Halmaistrausz.

Correspondență se poate face și în limba română.
Arad, (str. bisericii) Weitzer János-u. Nr. 9,
în partea edificiiului nou a școlii de fete.

Cu deosebită stimă:

Halmi și Strausz.

Succesorul lui DEINER
ROTH JANOS
BRAȘOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—ma-
șinist, întreprinzător în toate
afacerile de lăcătărie la edificii
și alte întreprinderi. Pregătește
pieptene pentru pieptenarea lânii
și a caierelor, precum și toate ma-
șinăriile pentru torsul și dăpănatu-
lânii. Mai departe reparaază mal-
șinerii de moară și le ajustează
cu elopotele electrice.

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare
mânate cu ulei brut,
benzin și cu gaz de
prima calitate, precum
și orice articlii tehnici
uleluri, instrumente
și mașini. Primește in-
stalație de mori pentru
măcinat. — Atelier de re-
parat propriu

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : farmacia : :
 eist. : : Debreczen : : Arany egyszaru.

Nu mai există reumă !

Cine vrea să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

PONADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neamsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratis.

Medicament pentru văpsirea părului.
 în colorii blond, brunet sau negru. Efect la moment
 O singură vopsire e de ajuns, ca părul să nu se
 taie o dată să alba culoarea ce o dorește. Nu întârzie
 sprețte părul. O sticlă cu medicament pentru ori
 și ce culoare 4 cor.

Prima fabrică de nisip, peatră de var
 și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii din

Arad, Óvár-tér, la

RÖSER MIHÁLY és Társai.

Decorație admirabilă pentru pomul de Anul-nou.

Lumini scânteitoare!

Nu afumă! Fără miros! Nestricăcioase!
 1 duzină 40 fileri.

Cel mai bun mijloc pentru conservarea
 părului este:

SERAIL.

Nutrește părul, îi promovează creșterea, încetează căderea părului și oprește compunerea mătreaței. Preț 1.20 cor.

La cazuri de reumă, dureri în oase și la podagră serul:

„Reuma“

are o putere miraculoasă.
 1 sticlă 1 cor.

Vin alb de masă excelent.

1 litru 60 fl.

Vin roșu de masă excelent de 5 ani.
 Litra cu 1.50 cor.

Pentru o sticlă se 20 fl., care sumă, dacă sticla ni-se aduce îndărăpt, o reînțoarțem.

Se poate căpăta dela farmacia lui:

Rozsnyay Mátyás Arad.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipeș spesele de intabulare, convertes datorille de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt

SZÜCS F. VILMOS

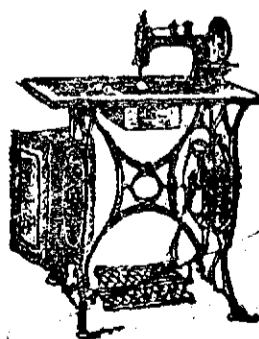
Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bihis, Gyula, Claba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)
 (Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Reparări de mașine de cusut și gramofone se execută mai bine și mai puțin, la

ANTON KATZKY mehanic
 TEMESVÁR - BELVÁROS, Prinz - Eugen - gassa.

Mașini de cusut SINGER I-a clasă 28 fl.
 folosite, cu 10 fl.

Mare asortiment de GRAMOFOANE și PLACI în limba română nească, germană, sârbească și ungurească.

FONOGRAF familiar dela 5 fl. în sus.

PLACI cu 1 fl. 25 cr. bucata. ACE de cusut 200 bucăți cu 25 cr. — ALBUM pentru plăci.

— PLĂCI FOLOSITE SE SCHIMBA. — Depozit de COARDE și alte obiecte necesare.

